

SEA CRUISES IN EUROPEAN TOURIST REGION

Abstract: The tourism sector, as one of the most dynamic developing sectors which offers consumers many opportunities for leisure and comfort. In the last decades the cruise industry has significantly contributed to this expansion, which, thanks to its innovative approach to travel, is able to satisfy all the wishes of the customers.

Cruises today are among the most modern ways to rest, and cruise companies have an even more important role in the expansion of the tourism industry worldwide. The main benefit of cruise trips is the unbeaten combination of price, leisure and entertainment in conditions of high comfort and safety. The aim of the study is to analyze the current trends in sea cruise tourism in the European region.

Author information:

Milena Stoyanova

Assoc. Prof., PhD

Konstantin Preslavsky University of Shumen

✉ stoyanovamilena@shu.bg

🌐 Bulgaria

Stefka Hristova

Assistant

Konstantin Preslavsky University of Shumen

✉ s.hristova@shu.bg

🌐 Bulgaria

Keywords:

cruise tourism, European tourist region, destinations

ВЪВЕДЕНИЕ

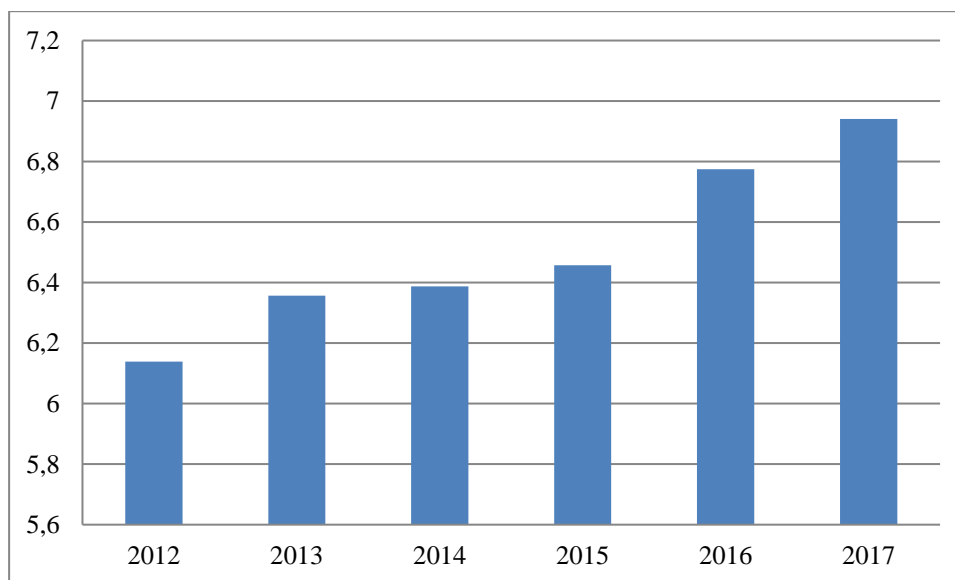
Туристическият сектор като един от най-динамично развиващите се предлага на потребителите множество възможности за отдых и комфорт. През последните години голяма заслуга за това развитие има круизната индустрия, която с помощта на своя иновативен подход към пътуванията успява да удовлетвори всички желания на потребителя.

Круизите днес са сред най-модерните начини за почивка, а круизните компании имат все по-важна роля в развитието на туристическата индустрия в световен мащаб. Основното предимство на круизните пътувания е успешното съчетание на цена, отдых и развлечения в условията на висок комфорт и безопасност. Една от най-важните характеристики на круизната индустрия е отчитането на високата удовлетвореност на клиентите, което пък от своя страна създава траен интерес към този вид преживявания.

Обект на изследване в разработката е съвременният морски круизен туризъм в Европа, а предмет на изследване са особеностите, тенденциите и перспективите за развитие на морски круизен туризъм в регион Европа. Целта на изследването е да се анализират съвременните тенденции в морския круизен туризъм в Европейския регион.

СЪВРЕМЕННИТЕ ТЕНДЕНЦИИ В МОРСКИЯ КРУИЗЕН ТУРИЗЪМ В ЕВРОПЕЙСКИЯ ТУРИСТИЧЕСКИ РЕГИОН

Фискалните и икономически условия в Европа се стабилизират през 2015 г. Също така европейският круизен капацитет се развива от 2014 г. насам.

Фиг. 1. Европейски круизен пазар (в хил. д.)

Тези два фактора допринасят за увеличаването на пътниците от Европа, пътуващите круизни пътници в европейските пристанища и общо посещения на пътници и екипажи в Европа през 2015 г. Около 6,59 млн. европейски граждани са резервирани круизи през 2015 г., което е с 3,1% повече в сравнение с 2014 г.

Табл. 1. Европейски круизен пазар по страни, 2012 – 2017 г. (в хил. д.)

Пазар/ година	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2016/2017 промяна в %
Германия	1,544	1,687	1,771	1,813	2,018	2,189	8.5%
Обединеното кралство и Ирландия	1,701	1,726	1,644	1,789	1,950	1,959	0.5%
Италия	835	869	842	808	751	769	2.5%
Франция	481	522	593	612	554	503	-9.2%
Испания	576	475	454	466	479	510	6.4%
Швейцария	131	152	143	138	146	151	3.1%
Австрия	108	126	122	113	125	129	3.5%
Нидерландия	110	114	109	105	104	110	5.9%
Белгия / Люксембург	59	72	77	68	69	72	4.3%
Други	270	325	327	313	304	542	3.8%
Общо	6,139	6,357	6,387	6,457	6,775	6,941	2.5%

Източник: <https://www.cruising.org/about-the-industry/research/europe-market-report-2015-2017>

Наблюдавани са 23,19 млн. круизни пътници в света през 2015 г., като страните от Европа представляват 28,4% от общия брой пътници. През 2016 г. те са 6,775 млн. д. – 27,43%, а през 2017 г. те са 6,941 млн. д. или 26,90%.

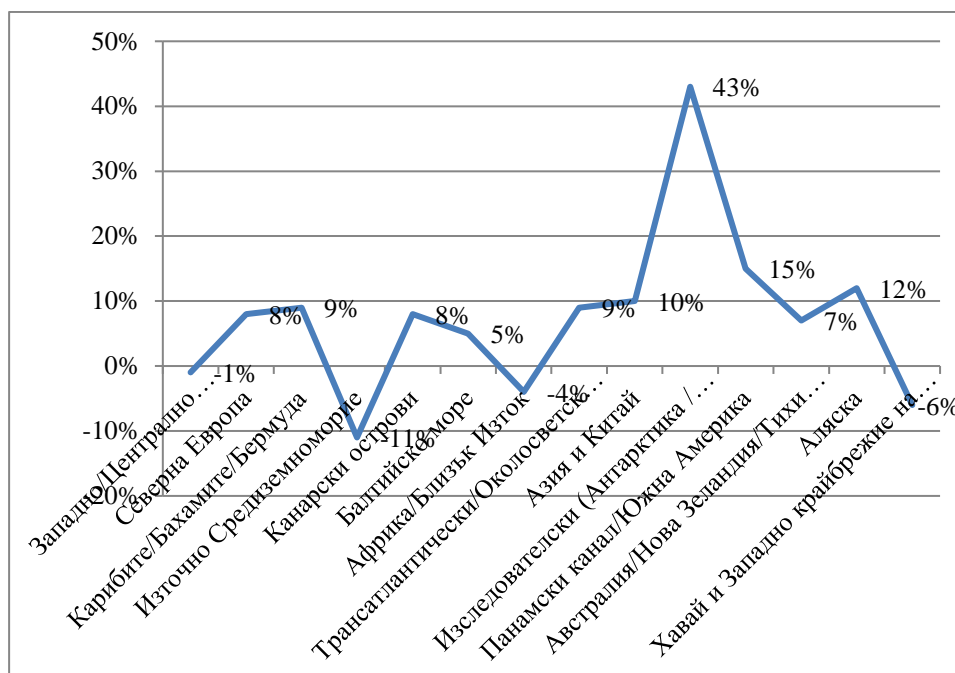
Европейският пазар е нараснал с 111% през последните десет-дванадесет години, но с икономическия растеж, който се забавя през последните пет години, пътниците с европейски произход са се увеличили едва с 18% от 2010 г. насам. Петдесет и два процента от европейците пътуват в Средиземноморието и Атлантическия океан през 2015 г. 23% в Северна Европа, а останалите 25% пътуват извън Европа, предимно в Карибите.

Табл. 2. Ключови круизни дестинации за европейските туристи 2016 – 2017 г. (в хил. д.)

Ключови дестинации	2016	2017
Западно/Централно Средиземноморие	2,264	2,241
Северна Европа	1,276	1,383
Карибите/Бахамите/Бермуда	855	933
Източно Средиземноморие	774	687
Канарски острови	354	381
Балтийско море	318	334
Африка/Близък Изток	250	239
Трансатлантически/Околосветски круизи	164	178
Азия и Китай	115	127
Изследователски (Антарктика / Арктика / Галапагос / Гренландия / Исландия / Северен Кейп)	49	71
Панамски канал/Южна Америка	51	58
Австралия/Нова Зеландия/Тихи океан	43	46
Аляска	32	36
Хавай и Западно крайбрежие на Северна Америка/Мексико/Калифорния/Тихи океан	30	28

През 2017 г. обемът в Европа е нараснал с 2,5%, най-вече поради силното представяне в Германия, тъй като местните марки стартираха два нови плавателни съда. Великобритания / Ирландия е много близо до 2 млн. пътници. През следващата година може да бъде четвъртият

пазар в света, който да премине този праг. Испания сега е четвъртият по големина пазар в Европа, тъй като е поел Франция.

Фиг. 2. Изменение в дела на ключови круизни дестинации за европейските туристи 2016 – 2017 г. (в %)

Обемът в Средиземно море, предимно в Източното Средиземноморие е намалял, докато други дестинации в Европа като Северна Европа, Балтийско море се е увеличил. Нарастнал е и обемът в Карибите.

Около 6,12 млн. круизни пътници са започнали своите круизи от европейските пристанища през 2015 г.

Началните италианските пристанища са водени от Венеция, Чивитавекция, Савона и Генуа, са европейски лидери на пазара с 2,0 млн. пътници през 2015 г.

Испания е на второ място с 1,28 млн. пътници през 2015 г. Барселона и Палма са главните пристанища на Испания за качване на борда на круизните кораби.

Обединеното кралство е на трето след Испания с 1,06 млн. пътници. Основните пристанища за качване на борда за пътници във Великобритания са Саутхемптън, Харуич и Доувър.

Следващите три най-важни държави за качване на круизи са Германия, Франция и Гърция. Пристанцищата в Германия са генерираха близо 585 000 пътнически качвания, следвани от Франция с малко под 310 000 и Гърция с 201 200. Основните пристанища за качване в тези държави са: Хамбург, Кил и Рощок Варнемунде в Германия, Марсилия във Франция и Пирея в Гърция.

По-голямата част от междунните круизни пристанища в Европа са средиземноморски и балтийски пристанища. Включително черноморските и атлантическите острови, регионът като цяло включва около 250 пристанища, посетени от круизни кораби. Десетте най-големи дестинации заемат 84% от посещенията на пътниците в круизни пътувания през 2015 г. Първите три се намират в Средиземно море и представляват 54% от всички европейски пътнически посещения, а балтийските пристанища представляват още 16%.

Водени от Чивитавекия, Неапол и Ливорно, италианските пристанища също са посетени от 6,8 млн. пътнически посещения през 2015 г., което прави Италия най-голямата дестинация за круизи в Европа.

С включването на Канарските острови, испанските пристанища са получили близо 6,0 млн. посещения на пътешественици през 2015 г. Класацията на Испания се е увеличила от трета през 2009 г. на второ място през 2010 г. и оттогава остава втора.

Гърция запазва класацията си като третата най-популярна дестинация в Европа с 4,18 млн. пътнически посещения през 2015 г. Санторини, Пирей, Миконос, Корфу и Катаколон са водещите пристанища на дестинацията.

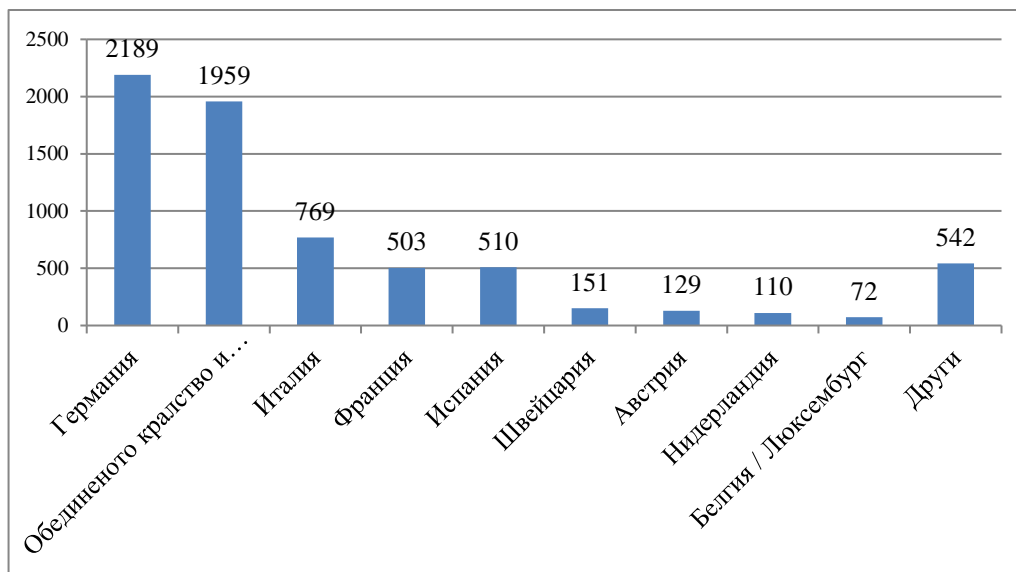
Рангът на Норвегия нарасна от пето през 2011 г. до четвъртото място през 2013 г. и остана като четвъртият най-голям целеви пазар в цяла Европа и водещата дестинация в Северна Европа с 2,51 млн. пътнически посещения, водени от Берген, Гейрангенфиорд, Осло и Ставангер.

Близо 2,4 млн. круизни пътници са пристигнали във френските пристанища през 2015 г. и са поставили Франция като пета най-голяма дестинация за круизи в Европа. Основните пристанища във Франция са: Марсилия, пристанищата на Лазурния бряг, пристанищата на Корсика и Льо Авър.

По отношение на глобалното разпределение за 2016 г., Северна Америка дава 50% от всички круизни пътници с 12,49 млн. д. Следващата Европа е 27% и 6,67 млн. пътници, а останалата част от света - другите 23% с 5,57 млн. пътници. Потенциалът за растеж в останалата част на света се илюстрира от факта, че той представлява около 85% от световното население, но само 23% от световните круизни.

Петте най-големи страни-източници в Европа дават 86% от туристите пътуващи от Европа през 2016 г. Както и през 2015 г. Германия и Обединеното кралство осигуряват повече от половината (59%) от пътниците пътуващи от Европа с общо 3,9 млн. пътници. Германия отбеляза най-висок ръст от година насам с 11% увеличение на броя на пътниците през 2016 г., докато в Обединеното кралство се наблюдава увеличение от 5,6%. Допълнителни 1,8 млн. пътници са получени от Италия, Франция и Испания, 27% от европейските пътници. Италия и Франция са имали спад от 7,3% и 6,7% съответно в броя на пътниците през 2016 г., но туристите идващи от Испания са се увеличили с 4,2%.

Сред другите европейски страни, които са дали поне 100 000 пътници за круизи, са Австрия, Холандия, Норвегия и Швейцария. От тези четири държави са събрани 450 000 пътници – около 6,8% от европейските пътници. И четирите пенетриращи пазара обаче, са имали намаление на пътниците през 2016 г. Около 500 000 пътнически круизи са закупени от граждани на останалите европейски страни – 7,5% от пътниците от Европа.

Фиг. 3. Най-големите европейски пазари генериращи круизни туристи 2017 г. (в хил.)

Германската круизна индустрия надмина целите си миналите две години. През 2016 г. общо 2,02 млн. туристи са пътували по круизи в сравнение с 1,81 млн. пътници през 2015 г., което е с ръст от 11,3%. А през 2017 г. общо 2,189 млн. немски туристи са пътували по круизи – 8,5% ръст спрямо 2016 г. Това е третия път, когато Германия е позиционирана като първият източник на пазара в Европа и вторият по големина в света. Освен това продажбите и броят на нощувките за пътници са се увеличили двукратно и ръстът е значително по-висок в сравнение с предходните години.

Табл. 3. Германия – разбивка по дестинации (в хил. пътници), 2012 – 2016 г.

Пътници (в хил. д.)	2012	2013	2014	2015	2016	% Ръст 2015/2016	% Дял 2016
Средиземноморие	504	565	569	566	571	1%	28%
Скандинавия	262	245	221	217	289	33%	14%
Кариби/САЩ	214	164	179	205	236	15%	12%
Атлантически острови	156	165	198	207	172	-17%	9%
Балтийско море	134	160	158	165	171	4%	9%
Останал свят	274	388	446	452	580	28%	29%
Общо	1544	1687	1771	1813	2018	11%	100%

Източник: CLIA Europe Statistics – 2016

Делът на пазара за морски и океански круизи на общия туристически пазар в Германия се увеличава всяка година. Круизните пътници от немския емитимен пазар представляват само 2,9% от производителите на туристически пакети в Германия (68,7 млн.), но дават 11,2% от приходите от туризъм в Германия (30,2 млрд. евро).

През 2016 г. трима от четирима германци са избрали маршрути в европейските води. А през 2015 г. повече от една трета от германските пътници са пътували през Северозападна Европа

до британските острови и в Балтийско море (36,0%, 2015: 33,6%). С 28,3% дял, Средиземно море е една от най-популярните дестинации за немските круизни туристи през 2016 г., както и през 2015 г. (31,2%). Повече от един пътник от десет са пътували в Северна Америка и Карибите (11,6%; 2015: 11,3%).

Средната продължителност на времето за круиз е нараснало от 8,69 нощувки през 2015 г. на 8,94 нощувки през 2016 г. Броят на нощувките за пътнически круизи се е увеличил със 17,5% до 18,04 млн., което представлява най-голямото увеличение от 2010 г. насам (2015: 15,75 млн.).

Пазарът на морски и океански круизи в Обединеното кралство и Ирландия също отбелязва още една рекордна година през 2016 г. с ръст от 5,6% - второто най-високо годишно увеличение през последните шест години, като общата сума достига почти 1,9 млн. пътници.

Табл. 4. Разпределение на круизните туристи от Обединеното кралство и Ирландия по дестинации (в хил. пътници), 2016 г.

Дестинация	2012	2013	2014	2015	2016	% 15-16
Круизи от начални пристанища в Обединеното кралство						
Обединеното кралство – Западна Европа	153	183	209	252	272	8%
Средиземноморие	262	203	172	190	218	15%
Норвегия	163	218	130	110	129	18%
Атлантически острови	82	100	84	141	120	-15%
Балтийско море	61	68	70	54	64	19%
Други райони (Гренландия, САЩ и др.)	16	14	18	28	36	27%
Кариби	27	16	15	15	26	73%
Обиколка на Британски острови	20	27	21	21	24	13%
Линейни пътешествия	20	15	15	20	19	-7%
Наети яхти и кораби	2	0	5	8	5	-42%
Общо круизи от начални пристанища в Обединеното кралство	807	844	739	840	912	9%
Круизи с полет до началното пристанище						
Средиземноморие общо	436	440	441	482	458	-5%
Кариби/Бахами/Бермуда	162	167	191	220	229	4%
Далечен Изток/Австралия	24	26	34	43	46	7%

Атлантически острови	63	61	67	48	43	-11%
Трансатлантическо препозициониране	20	25	36	33	38	14%
Индийски океан/Червено море/Персийски залив	45	41	8	13	37	181%
Околосветски и обиколни пътешествия	29	25	28	21	25	20%
Аляско	21	19	19	21	22	7%
Балтийско море	13	11	12	11	22	96%
Норвегия	32	24	25	18	17	-7%
Западно крайбрежие/Мексико/Хавай	14	13	18	11	12	9%
Източно крайбрежие	6	6	7	5	8	68%
Южна Америка	8	11	8	9	7	-17%
Други райони (Арктика Тихи океан и др.)	11	9	5	8	7	-17%
През Панамския канал до Западното крайбрежие	9	4	7	6	5	-8%
Общо круизи с полет до началното пристанище	894	883	905	949	976	3%
Общо	1701	1726	1644	1789	1889	6%

Източник: IRN Research – UK AND IRELAND CRUISE MARKET 2016

Нарастването на чуждестранните ваканции и пакетните почивки на около 6% не е непропорционално на круизирането, което означава, че делът на круизите в общия туристически пазар остава непроменен на 4%, докато броят на пакетните туристи, които са избрали круиз, е останал на около един на девет.

През 2016 г. по-голямата част от растежа идва от бившия британски круиз (обиколка на Британски острови), който сега представлява над 48% от общия пазар в Обединеното кралство. По-голямият капацитет за круизи от начални пристанища в Обединеното кралство се е увеличил с 9% и на круизи с полет до началното пристанище – с 3%.

Като се има предвид, че глобалният круизен флот ще се увеличи с най-малко една трета през следващите десет години с ангажимент от 50 млрд. щ.д. за най-малко 70 и повече кораби, пазарите в Обединеното кралство и Ирландия ще продължат да се възползват от направената инвестиция. Ще има добавки за капацитет за пазара в Обединеното кралство и Ирландия от 2017

г. и това ще включва въвеждането през 2020 г. на най-големия кораб, построен някога за Обединеното кралство, за 5200 пътници с обем от 180000 t от круизната компания „P & O“.

Въпреки растежа на пазара в Обединеното кралство ирландският пазар за океански круизи се сви до 6% през 2016 г., като загуби значителен брой пътници по средиземноморските, атлантическите острови, скандинавските и балтийските дестинации.

Ако пазарът на Обединеното кралство и Ирландия продължи с настоящия си темп на растеж и двата подсектора ще надхвърлят 1 млн. пътници, т.е. през 2018 г. ще се надвишат 2 млн. пътници за първи път.

След многогодишен растеж **италианският пазар** за морски и океански круизи достигна своя връх през 2011 г. с 923 000 пътници. През следващата година инцидентът с Конкордия оказва значително въздействие върху търсенето, което частично се възстанови през 2013 г., преди да падне отново през 2014, 2015 и 2016 г.

Табл. 5. Италия – разбивка по дестинации (в хил. пътници), 2012 – 2016 г.

Пътници (в хил. д.)	2012	2013	2014	2015	2016	% Ръст 2015/2016	% Дял 2016
Средиземноморие/ Черно море	684	723	669	608	554	-9%	74%
Северна Европа/ Западна Европа	59	59	72	76	61	-20%	8%
Кариби/ Бермуда	35	31	46	42	47	12%	6%
Атлантически острови	<	<	<	37	33	-12%	4%
Индийски океан/ Червено море/ Персийски залив	30	29	24	27	29	8%	4%
Трансатлантически	18	18	7	7	8	9%	1%
Далечен Изток/ Австралия	2	2	2	2	1	-21%	0%
Южна Америка	1	1	1	1	1	52%	0%
Чартъри – Инсентив и др.	0	0	5	0	0	0%	
Други	5	6	18	8	16	95%	2%
Общо	835	869	842	808	751	-7%	100%

Източник: CLIA Europe/IRN Research

Намаляването на броя на италианските пътници в Средиземноморието (-7,1% през 2016 г.) оказва влияние върху реструктурирането и предлагането на круизи, което се дължи както на текущото политическо развитие в източната част на Средиземно море, така и на инфраструктурни и регулаторни въпроси като този, засягащ Венеция, най-важното пристанище на круизите в Средиземно море. Италианският пазар остава доминиран от Средиземно море като дестинация със 74% от пътниците през 2016 г.

Френският пазар отбеляза спад от 6% в броя на круизите пътници през 2016 г. Подобно на много европейски държави, изключителният спад в капацитета предназначен за френския пазар, имаше по-голямо въздействие отколкото се очаква, съчетано с несигурно геополитическо и икономическо положение, което намали резервациите през пролетта на 2016 г.

Табл. 6. Франция – разбивка по дестинации (в хил. пътници), 2012 – 2016 г.

Пътници (в хил. д.)	2012	2013	2014	2015	2016	% Ръст 2015/2016	% Дял 2016
Средиземноморие/ Черно море	325	362	376	372	337	-9%	59%
Кариби/ Бермуда	59	73	102	117	117	0%	20%
Северна Европа/ Западна Европа	49	41	60	64	55	-13%	10%
Атлантически острови	<	<	2	16	16	-2%	3%
Индийски океан/ Червено море/ Персийски залив	7	4	4	8	14	71%	2%
Трансатлантически	11	12	12	12	10	-20%	2%
Далечен Изток/ Австралия	4	2	4	4	5	23%	1%
Южна Америка	2	2	4	3	4	19%	1%
Околосветски и обиколни маршрути	2	3	2	3	3	-9%	0%
Полярни	1	2	4	7	3	-62%	0%
Западното крайбрежие на САЩ/Мексико/ Хавай/Панама	1	1	1	1	0	-58%	0%
Източното крайбрежие на САЩ	2	2	2	3	0	-89%	0%
Чартъри – Инсентив и др.	15	14	17	0	0		0%
Други	4	3	5	2	11	450%	2%
Общо	481	522	593	612	574	-6%	100%

Източник: CLIA Europe/IRN Research

Средиземноморието е намаляло с 9%, но остава предпочитаната дестинация за французите (59%), благодарение по-специално на отпътуванията, предлагани от френските пристанища. Карибите остават популярни сред френските клиенти, а броят на пътниците е същият като през 2015 г., като общият им пазарен дял е 20% (в сравнение с 19% през 2015 г.). Северна Европа е спаднала с 13% в сравнение с предходната година.

Някои дестинации на дълги разстояния отбелязват силен растеж през 2016 г., като Азия и Австралия (+ 23%), круизи до емирствата и Индийския океан (+ 71%) или Южна Америка (+ 19%).

Средната продължителност на един круиз остава непроменена на 7,8 нощувки за френски пътници, реализирали 4,45 млн. нощувки през 2016 г. (срещу 4,825 милиона през 2015 г.). Със скорост на проникване от 0,9%, перспективите за растеж на френския круизен пазар са сред най-големите в Европа и перспективите за 2018 г. въпреки оттеглянето на една круизна линия от

френския пазар, остават положителни с планирането да се предлага нов капацитет на пазара и отбелязването на спад от -9,2% за 2017 г.

През 2016 г. **Испания** отбеляза силен растеж, като консолидира възстановяването, започнало през предходната година. Това се дължи главно на подобряването на разполагаемия доход на много испански домакинства след години на рецесия. Круизните линии идентифицират началото на тази тенденция и отпуснаха значително по-голяма част от европейския си капацитет на този пазарен източник.

Табл. 7. Испания – разбивка по дестинации (в хил. пътници), 2012 – 2016 г.

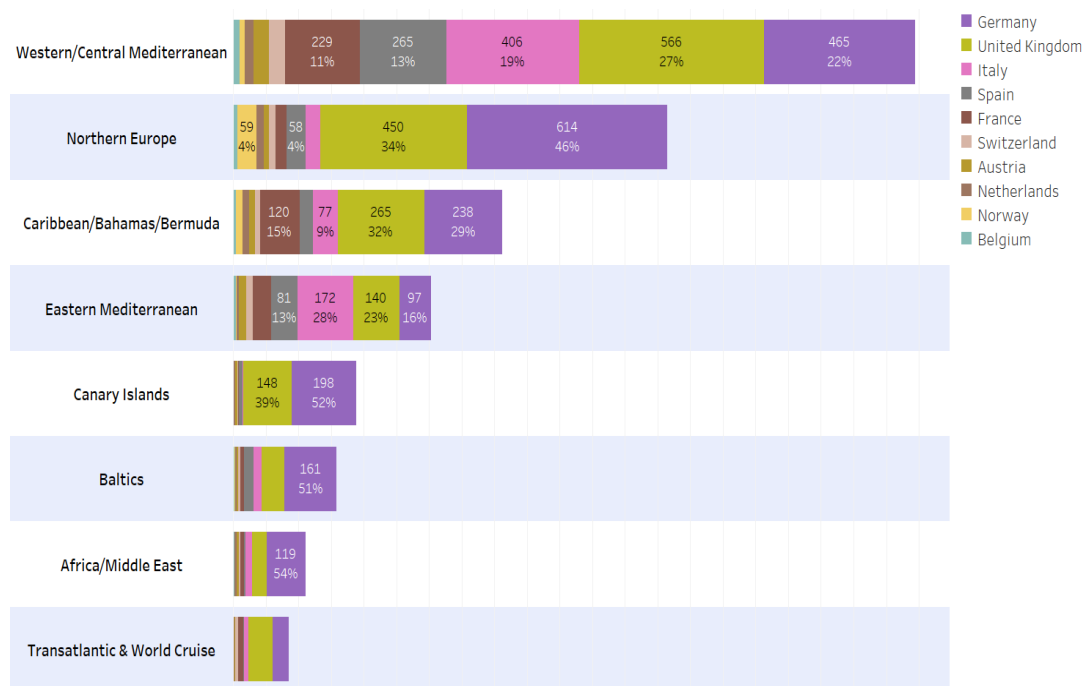
Пътници (в хил. д.)	2012	2013	2014	2015	2016	% Ръст 2015/2016	% Дял 2016
Средиземноморие/ Черно море	437	355	343	339	342	1%	70%
Северна Европа/ Западна Европа	82	81	72	79	78	-2%	16%
Кариби/Бермуда	10	13	16	18	23	29%	5%
Индийски океан	>	>	>	8	9	18%	2%
Атлантически острови	9	4	3	3	9	165%	2%
Трансатлантически	4	9	3	5	6	24%	1%
Далечен Изток/ Австралия	1	1	1	2	2	14%	0%
Южна Америка	1	1	1	2	2	15%	0%
Аляска	1	1	1	2	2	11%	0%
Чартъри – Инсентив и др.	20	1	1	0	0		0%
Други	10	7	9	17	15	-11%	3%
Общо	576	475	454	466	486	4%	100%

Източник: CLIA Europe/IRN Research

Що се отнася до избраните дестинации, традиционните маршрути като Средиземноморието и Северна Европа остават равни и все пак представляват приблизително 85% от целия трафик. Новите и алтернативните програми са нараснали с 38%, от 48 000 на 66 000 пътници, като с най-голям ръст са атлантически / карибски и трансатлантическите круизи. Това доказва не само устойчивостта на класическите дестинации, но и нарастващото желание на испанците да започнат по-дълги / по-скъпи круизи, когато икономическата ситуация се подобри. Това беше допълнително улеснено от ангажираността на круизните линии за подобряването на въздушния транспорт от Испания до по-отдалечените начални пристанища и откриването на вълнуващи нови круизни дестинации за много испанци като Куба.

Всички тези данни доказват, че Средиземноморието и Северна Европа са районите, които правят Европа една от водещите дестинации за круизен туризъм. Много от водещите пристанища се считат за дестинации, които „трябва да се видят“ и „се маркират“ от круизните пътници при планиране на своите маршрути. Другите пристанища, някои от които са и самостоятелни, притежават предимствата на стратегическа позиция – достъп до големи летищни центрове и подходяща леглова база, което им дава възможност да заемат важно място за регистрация на кораби.

Германците пътуват навсякъде и представляват значителен дял от пътниците за Северна Европа. Пътниците от Италия и Франция са по-консервативни по отношение дестинациите, до които пътуват.

Фиг. 4. Обем на ключови дестинации за ключови държави 2017 г. (в хил. и в %)

Източник: Europe_market_report_2017

Около 6,32 млн. пътници са започнали своя круиз от европейските пристанища. Това е от 6,12 млн. през 2015 г. или увеличение от 3,3%. Ключовите европейски пристанища на круизни кораби са: Барселона, Чивитавекиа, Копенхаген, Генуа, Хамбург, Марсилия, Палма де Майорка, Савона, Саутхемптън и Венеция. Комбинирани, тези пристанища представляват около две трети от всички европейски пристанища за начало на круизи.

Табл. 8. Водещи круизни пристанища в Европейския регион (в хил. д.)

Пристанище	Начално	Крайно	Междинно	Общо
Средиземноморие Топ 12				
Барселона	685	679	1,176	2,540
Чивитавекиа	434	434	1,404	2,272
Палма де Майорка	274	274	1,175	1,722
Венеция	682	682	218	1,582
Марсилия	252	251	948	1,451
Неапол	64	63	1,043	1,170
Лас Палмас	233	233	591	1,057
Савона	324	323	335	982

Пирея	142	142	696	980
Тенерифе	37	44	852	933
Генуа	283	282	283	848
Дубровник	31	31	769	831
Северна Европа Топ 12				
Саутхемптън	828	827	95	1,750
Копенхаген	185	185	310	680
Стокхолм	77	77	376	530
Хамбург	232	232	55	519
Петербург	0	0	515	515
Лисабон	21	21	470	512
Рощок/ Варнемунде	132	131	222	509
Талин	5	5	487	497
Кил	209	214	35	458
Хелзинки	0	0	437	437
Берген	4	4	421	430
Кадис	0	0	411	41

Източник: MedCruise, Cruise Europe and individual port data

ЗАКЛЮЧЕНИЕ

В заключение може да се каже, че преобладаваща част от круизния трафик – 76%, заема Западното Средиземноморие, следва от Адриатика – 17,2%, със сравнително малък дял от 6,7% е Източното Средиземноморие, а на Черно море се пада едва 0,1%¹.

Средиземноморието с прилежащите морета е спечелило своето второ място по големина и посещаемост в круизния сектор. През 2017 г. асоциацията MedCruise е посрещнала 25,9 млн. пътници от круизни пътувания, което е с 4,16% по-малко от 2016 г. Не зависимо от спада който се отчита, тенденциите са за развитие на икономическия клъстер, като общата статистика за последната декада (2008 – 2017 г.) е ръст от 18,3% на круизните туристи². За 2018 г. прогнозите на Средиземноморската асоциация са да посрещне 27 млн. пътници.

България, която има морска граница с пристанища Варна и Бургас е член на MedCruise, но записва скромни резултати на този развиващ се туристически пазар. За 2017 г. пристанище Бургас е посрещнало 1925 круизни туристи, а порт Варна едва 791 гости³. Двата най-големи града и пристанища по Българското Черноморие са Варна и Бургас. За 2018 г. те са маркирани с нула при реализация на круизни пътешествия и посещения⁴. Този спад се дължи на усложнената геополитическата обстановка в Черноморския басейн. Всички круизни компании планират своите посещения 2-3 години напред. Това във времето назад са конфликтите в Украйна и

¹ <http://tourismboard.bg/news/sredizemnomoriето-s-nova-evropejska-vrata-za-kruizen-turizam/> (19.11.2018)

² <http://tourismboard.bg/news/sredizemnomoriето-s-nova-evropejska-vrata-za-kruizen-turizam/> (19.11.2018)

³ <http://econ.bg/Новини/Значителен-ръст-на-круизния-туризъм-се-очаква-в-България-до-2030-година-1.a.i.744802.at.1.htm> (19.11.2018)

⁴ <https://youcomments.com/2017/10/24/наго-унищожни-круизния-туризъм-в-черно/> (19.11.2018)

Турция, не по този начин изглеждат пътешествията по граничната ни река Дунав. Но както се казва „след всяка буря изгрива слънце” и обнадеждаващите бъдещи заявки на круизните пътувания в Черно море, които се завръщат през 2019-2020 г. Една от престижните и луксозни линии е Роял Карибиан – Азамара, която има две записвания за 2020 г.⁵

Ръст на покачване в круизния туризъм предвижда и Интегрирана транспортна стратегия на България до 2030 г. Очакванията са през 2020 г. броят на пристигналите и посетили страната ни по море гости е да достигне 50 хил., а до 2027 г. да надмине 86 хил. д.⁶

По последни данни от м. октомври 2018 г. южната ни съседка Турция налага огромни такси за преминаването на пътнически и товарни кораби през двата протока Дарданели и Босфор. Таксите могат да надвишат 60 хил. щ.д. и отдалечеността на Черно море допълнително увеличава разходите на лайнерите. Това по естествен път увеличава и стойността на крайната цена за пасажерите, който биха предпочели по-кратки и евтини туристически курсове. Появява се една непреодолима бариера за компаниите продаващи круизни пътешествия, успешно да реализират дестинациите в Черноморския басейн. Стабилизирането на политическата обстановка в Турция и „финансовата блокада”, която налага на страните от Черноморския район води до увеличаване на пътническите кораби по средиземноморските пристанища.

За повишаване на конкурентоспособността на Черноморския басейн като круизна дестинация в Европейския туристически регион не зависи единствено от самите нас и подобренията инфраструктура на българските портове, а от популяризирането на Черноморския регион, който има предпоставки за развитие. Морските пристанища по Северозападното Черноморие имат възможност за общ морски клъстер – Варна, Бургас, Констанца и Одеса. Този туристически клъстер в България все още представлява една ниша, в която има възможност и потенциал за икономическо развитие със стопанско значение. Необходимо е страната ни да обедини усилията си със своите Черноморски съседи Румъния и Украйна и да повдигне въпрос на междуправителствено ниво за постигане на спогодби и преференциални условия за пътническите кораби⁷ или да създаде партньорски отношения със средиземноморските страни за развитието на круизния сектор в Европейския туристически регион.

References:

1. **2016 Global Economic Impact Study, November 2017:** <https://www.cruising.org/about-the-industry/research/2016-state-of-the-industry> (20.08.2018)
2. **Contribution of Cruise Tourism to the Economics of Europe 2015**
3. **Cruise Lines International Association’s (CLIA). Cruise Profile Study, Fort Lauderdale, 2008:** <http://www.budgettravel.com/bt-dyn> (01.09.2017)
4. **Freighter World Cruises (FWC):** // <http://www.freighterworld.com/index.html> (01.09.2017)
5. **Europe_market_report_2017:** <https://cruising.org/docs/default-source/research/clia-2018-state-of-the-industry.pdf> (30.08.2018)
6. **IRN Research – UK AND IRELAND CRUISE MARKET 2016 In:** https://www.cliaeurope.eu/~cliaeurope/images/downloads/CLIA_Europe_Stats_and_marts_2016_V4.pdf (28.08.2018)
7. **MedCruise, Cruise Europe and individual port data**

<https://www.manager.bg/turizm/kruiznite-korabi-se-vrshchat-v-chno-more-prez-2019-g> (19.11.2018)

http://econ.bg/Новини/Значителен-ръст-на-круизния-туризъм-се-очаква-в-България-до-2030-година_1_a_i.744802_at.1.htm (19.11.2018)

<http://www.maritime.bg/54396/> (19.11.2018)

8. <http://tourismboard.bg/news/sredizemnomoriето-s-nova-evropejska-vrata-za-kruizen-turizam/>
(19.11.2018)
9. http://econ.bg/Novini/Znachitelen-rust-na-kruizniya-turizum-se-ochakva-v-Bulgaria-do-2030-godina_1.a_i.744802_at.1.htm (19.11.2018)
10. <https://youcomments.com/2017/10/24/nato-unishtozhi-kruizniya-turizum-v-chno/>
(19.11.2018)
11. <https://www.manager.bg/turizm/kruiznite-korabi-se-vrshchat-v-chno-more-prez-2019-g>
(19.11.2018)
12. <http://www.maritime.bg/54396/> (19.11.2018)